

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких Законів України
щодо визначення рівня володіння українською мовою
іноземними громадянами»

1. Мета

Метою законопроєкту є створення правових та організаційних підстав проведення іспитів на рівень володіння українською мовою для іноземних громадян в Україні та за кордоном, вдосконалення процедури визначення рівня володіння державною мовою.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт Закону України розроблено для забезпечення здійснення правового регулювання визначення рівня володіння українською мовою як іноземною, наділення Національної комісії зі стандартів державної мови повноваженнями організовувати іспит на рівень володіння українською мовою як іноземною з урахуванням потреби підтверджувати рівень володіння українською мовою іноземними громадянами.

Започаткований 16 липня 2021 року іспит на рівень володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків, та для осіб, які мають намір набути громадянство України, після майже п'ятирічної практики проведення виявив потребу внесення коректив до визначеної у Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі – Закон) класифікації рівнів володіння державною мовою.

Базовану на застосуванні рекомендацій Ради Європи з мовної освіти і призначену для визначення рівня володіння українською мовою як іноземною чинну класифікацію застосовується до двох різних за метою та цільовою групою іспитів: один складають визначені статтею 9 Закону особи, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків (громадяни України), інший – визначені статтею 7 Закону особи, які мають намір набути громадянство України (іноземці та особи без громадянства).

У зв'язку з перспективою приєднання України до Європейської асоціації екзаменаційних рад з іноземних мов (ALTE) є потреба розмежування рівнів володіння українською мовою.

Крім зазначеного, для забезпечення єдиних підходів в питанні стандартизації української мови, класифікації рівнів володіння українською мовою для потреб різних цільових груп, організації та проведення іспитів для визначення рівня володіння українською мовою як іноземною, визначення уповноважених установ в

Україні та за кордоном для проведення зазначеного іспиту необхідно уточнити повноваження Національної комісії зі стандартів державної мови.

3. Основні положення проєкту акта

Проєкт Закону України, зокрема:

оптимізує класифікацію рівнів володіння українською мовою як державною для виконання службових обов'язків;

запроваджує класифікацію рівнів володіння українською мовою як іноземною, зокрема для набуття громадянства України;

розширює завдання Національної комісії зі стандартів державної мови у частині встановлення методів перевіряння рівня володіння українською мовою як іноземною;

надає Національній комісії зі стандартів державної мови повноваження затверджувати вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною, організовувати іспити на рівень володіння українською мовою як іноземною, затверджувати завдання для іспитів на рівень володіння українською мовою як іноземною, здійснювати міжнародне співробітництво з питань, що належать до її компетенції.

4. Правові аспекти

Регулювання правовідносин у зазначеній сфері здійснюється Конституцією України, законами України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про державну службу», «Про освіту», «Про громадянство України» та іншими нормативно-правовими актами.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Закону не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджету в 2026 році.

В подальшому реалізація законопроєкту потребуватиме додаткових видатків для забезпечення виконання нових повноважень Національною комісією зі стандартів державної мови. Зокрема, зважаючи на специфіку процесів інформаційно-комунікаційної та інформаційної систем, їх функціонування та супровід, нагальним є питання введення до штату Комісії посад ІТ-працівників та кіберфахівців зі спеціальними функціями, які здійснюватимуть системне адміністрування, супровід та обслуговування (зокрема – заходи безпеки інформаційних систем).

Потребуватиме збільшення гранична чисельність працівників апарату Комісії і відповідне фінансового забезпечення, зокрема затвердження окремої бюджетної програми, збільшення видатків на фонд оплати праці та технічне й організаційне забезпечення проведення іспиту з української мови як іноземної.

Водночас законопроектом передбачено, що плата за складення іспиту на рівень володіння українською мовою як іноземною зараховується до доходів Державного бюджету України. Розмір плати встановлює Кабінет Міністрів України. Таким чином реалізація законопроекту забезпечить додаткові надходження до державного бюджету, сума яких залежатиме від кількості іноземних громадян, що складатимуть іспити та розміру плати, яку встановить Кабінет Міністрів.

6. Прогноз результатів

Ухвалення законопроекту забезпечить оптимізацію процесів з організації та проведення іспитів на рівень володіння українською мовою для різних цільових груп, сприятиме популяризації української мови, культури, освіти за кордоном, утвердженню України в міжнародному співтоваристві.

Народні депутати України

